

Exercice orale avec des élèves parlant nativement

Muntlig trening med elever fra språkområdet

- **Nivå/trinn:** Nivå I, 8. trinn eller Vg1.
- **Tema:** Elevene får besøk av en utvekslingselev fra språkområdet. Gjesten forteller om sitt hjemland, og elevene og gjesten gjør grunnleggende muntlige øvelser (tall, alfabet og staving) sammen.
- **Tidsbruk:** Tre–fire timer til forarbeid (inkludert et møte med gjesten i forkant av undervisningstimen), én skoletime til besøket fra utvekslingseleven og én skoletime til etterarbeidet.

Beskrivelse av opplegget

Er det en utvekslingselev fra språkområdet på en skole i nærheten? Da kan man invitere ham/henne på besøk til skolen og la elevene høre en ung person fra språkområdet snakke språket og gi dem mulighet til å snakke sammen. Dette kan skape ekstra engasjement hos elevene og gi verdifulle tidlige praktiske erfaringer med bruk av språket.

Mange skoler er vertsskoler for elever på utveksling gjennom Comenius-programmet for individuell elevutveksling (<http://www.siu.no/nor/Grunnskole-og-barnehage/Comenius>) eller gjennom aktører som AFS (<http://www.afs.no/>) eller Youth for Understanding (YFU) Norge (<http://www.yfu.no>). Andre skoler er involvert i bilaterale skolepartnerskap gjennom Comenius eller har andre typer bånd til skoler eller enkeltklasser i utlandet.

Dersom man inviterer utvekslingselever som gjester til timene, kan elevene både få øvelse i å kommunisere på målspråket og få direkte kontakt med kulturer i andre land. I dette eksempelet foreslår vi at den utenlandske gjesten får rollen som jevnaldrende hjelpelærer i en undervisningstime og gjennomfører tre morsomme aktiviteter sammen med elevene. Det legges opp til at også gjesten får en liten språklig utfordring, slik at rollene blir mer likeverdige.

Kompetansemål og læringsmål, Fremmedspråk nivå I

Kompetansemål	Læringsmål
<i>Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:</i>	<i>Eksempler på hva eleven skal kunne:</i>
Språklæring	
<ul style="list-style-type: none">• beskrive og vurdere eget arbeid med å lære det nye språket	<ul style="list-style-type: none">• vurdere bruk av egne muntlige ferdigheter i en autentisk og spontan kommunikasjons-situasjon• beskrive områder for forbedring
Kommunikasjon	
<ul style="list-style-type: none">• bruke språkets alfabet og tegn• forstå og bruke tall i praktiske situasjoner• forstå og bruke et ordforråd som dekker dagligdagse situasjoner	<ul style="list-style-type: none">• lære å uttale bokstavene i språkets alfabet korrekt og sette seg inn i ulike uttaleregler• lære å telle og regne på målspråket• forstå jevnaldrendes muntlige beskrivelser av samfunnsmessige og kulturelle forhold i språkområdet
Språk, kultur og samfunn	
<ul style="list-style-type: none">• gi uttrykk for opplevelser knyttet til språkområdets kultur• sammenlikne noen sider ved tradisjoner, skikker og levemåter i språkområdet og i Norge	<ul style="list-style-type: none">• beskrive hva man lærte om språkområdets kultur gjennom jevnaldrendes muntlige beskrivelser• sammenlikne jevnaldrendes muntlige beskrivelser av målspråklandet med norske forhold

Grunnleggende ferdigheter

Å kunne lese og å kunne uttrykke seg skriftlig og muntlig

Dette opplegget gir elevene en unik mulighet til å forbedre uttalen sin. Gjesten tester elevene i lesing ved at han/hun skriver tall og tekst på tavlen som de skal lese høyt. For elevene er det gjerne annerledes å få uttalen rettet på av en jevnaldrende fra språkområdet enn av læreren. De blir mer åpne for konstruktiv kritikk og prøver å rette opp typiske småfeil. I tillegg legges det opp til at de norske elevene kan få rette litt på norsken til gjesten.

Opplegget krever gode lytteferdigheter. Elever på alle nivåer får derfor anledning til å forbedre disse ferdighetene gjennom opplegget. Elevene oppfordres til å stille gjesten spørsmål på målspråket underveis. Slik får de øve seg på å samtale på målspråket. Skrivetrening blir gitt ved at utvekslingseleven holder diktat. For elevene kan det være en spennende avveksling at det er en jevnaldrende gjest fra språkområdet som leser opp det de skal skrive. Ved en diktat vil elevene dessuten følger ekstra nøye med på hvordan gjesten uttaler ord på målspråket.

Å kunne regne

Elevene får øve på å telle og regne på målspråket ved at gjesten gjør telle- og regneoppgaver på tavlen. Disse oppgavene skal bidra til å gjøre elevene komfortable med å bruke tall på målspråket og hjelpe dem med å uttale tallene korrekt. I tillegg skal oppgavene gi elevene konkret trening i å bruke tallene i en praktisk og realistisk situasjon. Oppgavene bør derfor simulere situasjoner fra det virkelige liv, som for eksempel å betale i butikken.

Læringsressurser

- Utvekslingselever eller andre unge gjester (for eksempel elever fra utlandet som er på besøk på skolen i en dag, uke eller liknende) fra språkområdet, enten fra egen skole eller fra skoler i lokalområdet.
- Skjemaer for egenvurdering, slik at elevene får mulighet til å vurdere om de har hatt utbytte av gjestens besøk. Læreren kan gi dem skjemaer som de kan jobbe med før og etter besøket. VØSL-skjemaet er en god ressurs:

<http://www.udir.no/Lareplaner/Veiledninger-til-LK06/Veileder-fremmedsprak-cont/Undervisningsveiledning-til-lareplan-i-Fremmedsprak/Hoyremeny/Laringsstrategier/VOSL-skjema--et-verktoy-til-egenvurdering/>

- Språkpermen. En flott ressurs å bruke både under forberedelsene til besøket (for å la elevene finne ut hvor mye av språket de kan) og under etterarbeidet (for å la elevene vise hvor mye de har lært). Spesielt anbefales delen "Mitt språkpass" (fra ark 4):
<http://www.fremmedspraksenteret.no/nor/fremmedspraksenteret/laringsressurser/den-europeiske-sprakpermen/sprakpermen-13-18-ar>

Midler som behøves

Når utvekslings eleven allerede er på plass på skolen eller i lokalmiljøet, kreves det ingen ytterligere midler. Læreren kan eventuelt kjøpe en liten gave til gjesten som takk for hjelpen.

Oppleggets forløp

I timen der den utenlandske eleven er gjest i klasserommet, kan han/hun brukes til mye forskjellig. Man kan velge de aktivitetene man vil, men vi foreslår et tredelt opplegg. I vårt eksempel går den første delen ut på at gjesten forteller kort om seg selv og sitt hjemland på målspråket med et vokabular tilpasset elevgruppen. I den andre delen teller og regner gjesten med elevene på tavlen. I den tredje delen arrangerer gjesten en diktat.

a) Forberedelser

Administrative forberedelser

1. Læreren undersøker hva slags samarbeid skolen har med skoler i utlandet, og om det finnes utvekslings elever på skolen.
2. Læreren undersøker eventuelt om det finnes utvekslings elever fra språkområdet på nærliggende skoler. Det kan være en god idé å starte med å kontakte ungdomsskoler og videregående skoler i nærheten. Kanskje det også finnes et universitet eller en høyskole i nærheten som har unge utvekslings studenter? Ring internasjonalsiseringskontoret og spør!

3. Læreren tar eventuelt kontakt med skolens internasjonaliseringskoordinator og/eller ledelse og foreslår å la skolen bli vertsskole for utvekslingselever gjennom Comenius-programmet for individuell elevutveksling. Kontakt SIU (Senter for internasjonalisering av utdanning) for å søke om å bli vertsskole: [http://www.siu.no/nor/Grunnskole-og-barnehage/Comenius/Elevutveksling/\(view\)/1611](http://www.siu.no/nor/Grunnskole-og-barnehage/Comenius/Elevutveksling/(view)/1611)

Didaktiske og pedagogiske forberedelser

4. Læreren forbereder den tredelte undervisningstimen.
5. Til den første delen bør læreren forberede en mal som gjesten kan bruke. Det legges opp til en kortfattet og enkelt forståelig monolog med ord og uttrykk som elevene kjenner til. Læreren forbereder også en liten liste med ord, uttrykk og temaer som bør være med. Eksempler: alder, bosted, familieforhold, fritidsaktiviteter og hva gjesten liker / ikke liker.
6. Til den andre delen forbereder læreren eksempler på oppgaver som gjesten kan gjennomføre på tavlen. Først kan gjesten sammen med klassen repetere uttalen på tallene, slik at elevene får finpusset denne. Deretter kan de gjøre noen regneoppgaver som er knyttet til realistiske situasjoner i gjestens hjemland, som å betale i butikken.
7. Til den tredje delen forbereder læreren ti ord og uttrykk som gjesten skal lese opp, og som sannsynligvis vil dukke opp tidligere i timen også.
8. Læreren arrangerer et møte med utvekslingseleven i god tid før timen skal gjennomføres. Utvekslingseleven blir forklart hva det tredelte opplegget går ut på, og hva hans/hennes rolle i timen blir.
9. Læreren forklarer gjesten at den første delen går ut på at vedkommende skal fortelle kort og tydelig om seg selv og hjemlandet. Malen for presentasjonen og listen over relevante ord, uttrykk og temaer presenteres. Gjesten og læreren skriver en første skisse til et kort manus.
10. Læreren forklarer gjesten at den andre delen går ut på å skrive en rekke tall på tavlen, både skrevet som tall og skrevet med bokstaver, og så demonstrere uttalen til tallene og få

elevgruppen til å repetere i kor. Deretter kan gjesten gjøre enkle regneoppgaver på tavlen, som løses på målspråket. Oppgavene kan med fordel være knyttet til realistiske situasjoner i gjestens hjemland, som å betale i butikken.

11. Læreren forklarer gjesten at i den tredje delen vil gjesten få et ferdigskrevet ark med ti ord og uttrykk på målspråket, og at disse så leses opp som en diktat mens elevene skriver dem ned.
12. Læreren forbereder egenvurderingsskjemaer der elevene kort beskriver sin egen deltakelse og sitt eget arbeid i forbindelse med besøket. Relevante spørsmål kan være: Hva lærte du om språkområdets kultur? Hvordan var det å høre språket uttalt av en jevnaldrende fra språkområdet? Hvordan bidro besøket eventuelt til å forbedre språkkunnskapene til eleven?
13. Læreren bruker skoletimene før besøket til å forberede elevene.
14. Elevgruppen får lister over ord og begreper som samsvarer med dem som ble gitt til gjesten da manuset ble utarbeidet. Læreren ber elevene om å lytte spesielt etter den informasjonen som gjesten kommer til å gi, for eksempel alder, bosted, familieforhold, fritidsaktiviteter og hva vedkommende liker / ikke liker.
15. Læreren ber elevene skrive ned hvilke forventninger de har til besøket.

b) Gjennomføring

16. Utvekslingseleven blir presentert og ønsket velkommen av læreren i begynnelsen av timen.
17. Den første delen settes i gang. Gjesten forteller kort om seg selv og hjemlandet sitt.
18. Den andre delen settes i gang. Gjesten skriver en rekke tall på tavlen, både som tall og med bokstaver, demonstrerer uttalen til elevene og får dem til å repetere i kor. Deretter gjør gjesten noen enkle regneoppgaver med dem, gjerne oppgaver som er knyttet til realistiske situasjoner i gjestens hjemland, for eksempel å betale i butikken.

19. Gjesten leser opp et ark med ti ord og uttrykk mens elevene skriver dem ned. Elevene staver ordene og uttrykkene på målspråket og skriver norsk oversettelse i tillegg.
20. Elevene blir bedt om å gjøre seg ferdig med å skrive ned ordene. Læreren gir gjesten et nytt ark med ti norske ord og begynner så å samle inn elevenes besvarelser.
21. Mens læreren samler inn besvarelsene, prøver gjesten å koble sammen de ti ordene fra målspråket med de ti norske ordene. Gjesten skriver sitt forsøk på tavla.
22. Læreren blander de norske elevenes besvarelser og deler dem ut igjen, slik at elevene kan rette tilfeldige medelevers besvarelser.
23. Elevene retter gjestens besvarelse, som står skrevet på tavlen, ved å rekke opp hendene og komme med rettelser. Slik oppløses det sedvanlige elev–lærer-forholdet, og begge parter lærer noe og lærer noe bort. Når gjesten og elevene i enighet har kommet frem til en fasit på tavlen, ber gjesten og læreren alle elevene om å bruke denne fasiten til å rette hverandres diktater. Gjesten gir skrive- og uttaletips ved å henvise til fasiten på tavlen.

c) Etterarbeid

24. I timen som følger, snakker elevene og læreren om besøket. Hvordan var det å møte noen fra språkområdet? Gikk det bra å snakke med ham/henne på målspråket? Hvilke av de tre aktivitetene var gøy, og hvilke var vanskelige?
25. Elevene evaluerer seg selv. De bruker skjemaet læreren har forberedt. En ting som bør være med, er i hvilken grad elevene fikk bruk for ordene og uttrykkene de jobbet med under forarbeidet, om de lærte noen helt nye ord, og om de opplevde at ord eller uttrykk manglet.
26. Elevene beskriver kort hva de lærte om språkområdets kultur gjennom en jevnaldrendes muntlige beskrivelser.

d) Oppfølging

27. Læreren sørger for å opprettholde kontakten med utvekslingsleven. Hvis det er mulig, inviteres han/hun tilbake som gjest ved senere anledninger. Utvekslings elever er gjerne i utlandet et helt skoleår. Får man dem som gjester med jevne mellomrom gjennom hele det første året elevene jobber med språket, kan det være en strålende ressurs. Jo oftere gjesten kan komme på besøk, og over jo lengre tid han/hun kan fortsette med det, desto større er sjansene for at elevene utvikler tillit til gjesten og blir komfortable med å ha ham/henne i klassen. Når gjesten er et fast innslag, øker sjansen for at også mer tilbakeholdne elever tør å rekke opp hånda og stille gjesten spørsmål. Gjesten kan alltid brukes igjen til nye diktater, og de to andre delene av opplegget kan tilpasses til aktuelle temaer som inngår i undervisningen i løpet av skoleåret.

Eksempel: To franske utvekslings elever i Hemne



På Hemne videregående skole i Sør-Trøndelag fikk fransklærer Louise Rennemo i skoleåret 2010/2011 hjelp i timen fra de franske elevene Nina Jouchet og Corentin Leven. Jouchet og Leven kom til skolen fra Lycée Jean Moulin i Bretagne for en nımåneders individuell elevutveksling gjennom Comenius.

Rennemo forklarer at skolen selv tok initiativ til å bli vertsskole, og at det er et svært givende opplegg som det er lett å involvere seg i. De deltakende skolene sender en søknad til Comenius, og både avsender- og vertsskolen får tilskudd til administrative utgifter. Elevene må være minst 14 år for å kunne delta, og de mottar så vel reisepenger som et månedlig bidrag til opphold.

Rennemos 25 franskelever på første år av fellesfag nivå I fikk besøk av de to franskmennene i gjennomsnitt to ganger i måneden. De to hjelpevillige gjestene ble brukt til mye forskjellig, som for eksempel å forbedre uttalen til de norske elevene, å lære de norske elevene å telle på fransk og å holde diktater. Rennemo forteller at de norske elevene tok diktatene mer på alvor når de to jevnaldrende franskmennene leste opp ordene, enn hva de vanligvis gjorde.

Ved en tidligere anledning hadde Hemne videregående skole besøk av 20 franske elever, men det besøket var svært kortvarig. Nina og Corentin ble imidlertid et fast innslag i klassen over lang tid. Dermed ble elevene stadig mer komfortable med situasjonen og fikk større og større utbytte av besøket, forteller Rennemo.